

Els belgues ho tenen pitjor

Abans de la cimera a Ginebra, el pacifisme hi ha respost activament. N'hem pres el pols a Brussel·les, Madrid i Londres

Núria Cornet (Brussel·les)

la presidència. Després de quatre anys en què va exercir una política ultranacionalista («Torna Amèrica!» és el seu lema favorit) i una criticada política econòmica que, de moment, ha donat resultats, però que a la llarga pot ser tremendament perjudicial, Reagan tornà a ser escollit, enmig d'una de les campanyes electorals més triomfants que es recorden, i a pesar de la seua avançada edat —és el més vell dels presidents americans— i

Experts de l'OTAN amb un míssil «Titan».

Si bé el govern holandès va dir sí al principi de desplegament de 48 míssils nord-americans a la base de Woensdrecht, al sud-oest de la província del Brabant-nord, prop de la frontera belga, malgrat les protestes pacifistes, aquest moviment no perd les esperances i diu que el debat no és tancat.

«Encara no s'ha perdut gran cosa», diu Mient Jan-Faber, líder del potent moviment pacifista neerlandès, l'IKV.

«Els primers míssils no arribaran fins als darrers dies de 1988, i encara s'ha de construir tota la base de Woensdrecht per a instal·lar-los», continua afirmant Jan-Faber, per al qual el govern holandès ha comès un greu error en dir sí als míssils a pocs dies de la reunió que Reagan i Gorbtxev celebraran a Ginebra els propers dies 19 i 20 de novembre, data on els dos dirigents mundials seuran a negociar sobre desarmament, «aquesta vegada amb intencions d'arribar a algun pacte», diuen els experts.

Això no obstant, el líder d'aquest poderós moviment pacifista reconeix que el govern del seu país s'havia compromès el primer de juny de 1984 a decidir, l'1 de novembre d'enguany, si Holanda desplegaria o no els míssils.

El si era condicionat que en aquesta data el nombre d'SS-20 soviètics instal·lats a Europa no passés dels 378 ja existents el primer de juny de 1984.

Era una forma de dir sí als míssils, deixant, però, la porta oberta al no. Una situació complicada, sobretot per les clares al·lusions que n'ha fet darrerament Gorbtxev. A París, per exemple, el dirigent soviètic esmenta el nombre d'SS-20 implantats a la zona europea de l'URSS, i anuncia que els instal·lats després del primer de juny de 1984 serien desmantellats.

El dossier els cremava a les mans, als parlamentaris holandesos, i el mateix primer ministre, el demòcrata-cristià Ruud Lubbers, pocs dies abans del sí, i en rebre la protesta

contra la instal·lació dels míssils, signada per més de 3.750.000 holandesos, s'adreça als manifestants pacifistes, tot donant-los alguna esperança.

«El nostre moviment per la pau és potent i ben estructurat en aquest país. Després d'haver demostrat que som capaços de recollir prop de quatre milions de firmes, podem dir que representem un *lobby* important, que no podrà desaparèixer així com així», —diu el líder de l'IKV.

Efectivament, a La Haia prop de 25.000 persones lluraven dissabte 26 d'octubre al primer ministre del govern de coalició demòcrata-cristiana-liberal holandès les 3.750.000 signatures recollides del KKN (Komitee Kruisraketten Nee).

La situació holandesa és, però, força diferent de la belga, perquè en aquest país la base de Florennes, situada al sud-est de Brussel·les, prop de la frontera francesa, estava ja preparada a rebre els míssils i els militars americans al mateix moment en què el govern va donar foc verd als coets nuclears.

A més, a Holanda hi ha eleccions la primavera vinent i, malgrat el resultat dels comicis belgues, els pacifistes neerlandesos no creuen que al seu país el cas estigui ja tancat. D'ací a 1988 pot passar qualsevol cosa.

El qui sí que ha perdut, de moment, la batalla ha estat el moviment pacifista belga: el való (CNP) i el flamenc (VAKA).

Ja desorientat per l'arribada precipitada dels 16 míssils de creuer a Florennes la primavera passada, els pacifistes varen rebre els resultats de les eleccions belgues del 13 d'octubre sense cap entusiasme. Decebut més aviat perquè res no va canviar a l'equip que dirigeix el país.

«On són els 400.000 manifestants antimíssils del 1983?», es demanava un militant del VAKA. «I el 70 per cent dels electors contraris a la instal·lació? —deia un altre del mateix grup.

Els pacifistes treien al carrer prop de 250.000 persones el 20 d'octubre, una setmana després de les eleccions, i que les urnes legitimassen el previsible govern de Martens, el mateix que

el rumors sobre el seu estat de salut. Un punt tenia al seu favor: ha tornat al Estats Units la creença que són el país de pallar invencible del que anomena «el món lliure». No debades —*Las casa de la pradera* a banda— reconeix que poques pel·lícules l'han satisfet tan íntimament com *Rambo*.

I, si amb Reagan ha tornat el somni americà, amb Gorbtxev ha tornat la possibilitat d'una liberalització del règim soviètic i de la seua economia. I una imatge dinàmica —*kenedyana*— per oposar a la tradicional decrepitud del llogater del Kremlin. La recent roda de premsa de Gorbtxev i Mitterrand a París donà l'oportunitat d'observar un líder soviètic àgil, preparat i incisiu, contra el qual el president americà haurà d'anar alerta.

Per això, Reagan passà tota la setmana passada assajant respostes amb un doble de Gorbtxev i es submergí en la lectura —per primera vegada en la seua vida, segons confessà— de Tolstoi i Dostoievsky.

En les seues mans queda —mentre a Europa bull el pacifisme— trobar una solució a la tensió. Una solució que tots dos semblen voler buscar. □

decidí la implantació dels 48 míssils de creuer que corresponen a Bèlgica segons la «doble decisió» de la OTAN, 14 dels quals es començaren ja a instal·lar a la base de Florennes l'endemà de la comunicació governamental al parlament del país.

Malgrat aquesta situació de fet i malgrat els resultats del 13 d'octubre, el «poble pacifista» respongué a la crida massivament, per cinquena vegada en sis anys.

«La pindola ha estat difícil d'empassar, però la força dels manifestants no s'ha apagat encara» —deia Pierre Galand, president del Comitè Nacional (francòfon) per la pau i el desarmament (CNAF).

Per la seva banda, Andre Bogaerts, del Comitè d'Acció (Flamenc) contra les armes nuclears (VAKA) diu que un govern que es vol democràtic no pot negar la realitat d'aquestes manifestacions que es fan des de fa sis anys. «L'endemà de la implantació dels míssils vàrem aparèixer com a perdedors, avui ens afirmem com a guanyadors morals».

Malgrat l'optimisme de Bogaerts, ningú no pot deixar d'admetre que la tragèdia de l'estadi de futbol de Heyssel ha estat funesta per al moviment de la pau. El fet que la dimissió del govern hagi obligat a avançar les eleccions dos mesos ha agafat els pacifistes belgues per sorpresa.

Encara que el moviment tingués cura a precisar que no volia fer el joc a cap partit, no amagava que la gran manifestació nacional que s'havia previst pel 20 d'octubre passat, amb sis mesos d'antelació, tenia com a finalitat col·locar els temes relacionats amb la pau i el desarmament al «cor del debat electoral».

El president del CNAF, la coordinadora dels francòfons, recorda que «no hem estat a les eleccions, només hem participat als debats electorals, i els resultats no canvien el nostre combat. Després de tot, el 1979 la decisió sobre els míssils es va prendre amb els socialistes al govern. No som un moviment conjuntural que lluita contra un govern determinat. Sempre hem dit que seria un combat molt llarg, perquè el tema és molt complicat i hem d'afrontar un sistema de defensa on els hàbits són profundament arrelats».

Per a Pierre Galand, el problema dels míssils no és res més que «un debat puntual dins d'un debat més general sobre el tipus de seguretat que volem, sobre les relacions que hem de tenir amb el tercer món. També hi ha

Parlament holandés: el dossier pacifista els cremava a les mans.

la guerra dels estels, que és una nova etapa dins la cursa d'armaments».

A Bèlgica entre els pacifistes flamencs i els francòfons hi ha una diferència remarcable. Per part flamencs el moviment s'ha desenvolupat sobretot sobre bases morals, típiques de les motivacions cristianes. A Flandes són contraris als míssils perquè l'armament nuclear és el mal.

Els francòfons, però, han tingut força cura de no confrontar la mobilització popular amb l'apropament a les institucions.

El problema dels euromíssils a Bèlgica i als Països Baixos es genera el 1979 quan els ministres de defensa i d'afers exteriors de l'OTAN aprovaren a Brusel·les el que fou conegut com la «doble decisió».

L'OTAN decidí de modernitzar el seu arsenal nuclear per afrontar el desplegament soviètic d'SS-20, i el pla atlàntic contempla la instal·lació de 572 míssils d'abast mitjà a Europa (108 pershing 2 i 464 cruise Tomahawk). □

ENFRONT D'UNA FORTA PRESSIÓ DES DEL PODER

El pacifisme espanyol és antiatlantista

Malgrat que l'Estat espanyol romangué apartat durant molts anys dels corrents d'opinió i de les grans polèmiques europees, a poc a poc s'hi ha format un ampli moviment pacifista, que darrerament s'ha mostrat molt actiu al carrer.

Josep M. Sanmartí (Madrid)

L'antimilitarisme originat pel suport que l'exèrcit donà a la dictadura franquista, més enllà del seu últim moment, i l'abusiva presència de bases militars nord-americanes en un règim vergonyant per a la dignitat, la sobirania i els interessos espanyols, forniren sòlids arguments durant els anys 1960-1970 a un incipient pacifisme molt dependent i vinculat encara als partits polítics. A partir del restabliment de la democràcia, l'aparició i la consolidació de nous moviments, com ara els ecologistes o els objectors de consciència, eixam-

plaren les bases d'aquest primer pacifisme, que rebé l'alé dels grups paral·lels europeus a mesura que augmentaven els contactes i les connexions a l'altra banda del Pirineu.

Tanmateix, les diferències són importants. A l'Europa Occidental l'element més poderós per a moure el pacifisme foren les armes nuclears i, concretament, la instal·lació d'euromíssils als països membres de l'OTAN, polèmica que ha passat quasi desapercebuda a Espanya. Aquí, el pacifisme, en canvi, fou impulsat sobretot per la creixent resistència a l'ingrés a l'OTAN i més tard, a la permanència. El pacifisme espanyol, doncs, s'identifica essencial-